

הצעת המחליטים לגבי הרפורמה בתכנון - עמדת המטה לתכנון אחראי

הרפורמה המתוכננת במערכת התכנון והבנייה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהצעת המחליטים שתונח על שולחן וועדת השרים מחר, יום ג' 19.1.10, עלולה להביא להרס מוחלט של מערכת התכנון, לפגיעה בהיררכיה, בהרמוניה ובאיזונים המאפיינים את המערכת היום, וביכולת הבקרה הציבורית על ההחלטות.

הבעיות העיקריות ברפורמה העולות מהצעת המחליטים:

- **ריקון מתוכן של רובד התכנון המחוזי, שיבטל את הראייה האזורית והמרחבית בתכנון.** התכנון המחוזי הוא כיום כלי עיקרי ביישום עקרונות התכנון הארציים, והרפורמה המוצעת מאיימת לבטלו. הריקון מתוכן נעשה הן על ידי ביטול התכניות המחוזיות, והן על ידי צמצום משמעותי של סמכויות הוועדות המחוזיות.
(סעיף 1 ב – חלוקת סמכויות חדשה, סעיף 2 א – ביטול תכניות מחוזיות, סעיף 3 – העברת סמכויות למקומיות)
- **העברת סמכויות גורפת לוועדות המקומיות, ללא התניה בחיזוק מקצועי אמיתי, ללא התניה בקיומה של תכנית כוללת מעודכנת, ובהעדר אמצעים להגברת שיתוף וייצוג הציבור, תיצור תכנון גרוע וחסר אחריות ותחרף את הפערים בין הרשויות.** ההסדר המוצע יאפשר בפועל רק לרשויות חזקות לתכנון ולאשר פרויקטים, וכך גם להקדים ולאשר בתחומם פרויקטים מניבים לפני הרשויות החלשות בכוחות תכנון ורישוי. התחרות שתיווצר בין הרשויות תגדיל עוד יותר את הפער החברתי, ואת הפערים בין המרכז לפריפריה, ותפגע אנושות בערכים סביבתיים.
סעיף 3 (הסמכת וועדות מקומיות והעברת סמכויות גם בהעדר תכנית כוללת) סעיף 4 א (הוספת נציגי ציבור, במספר לא ידוע ובהליך מינוי שלא ברור אם אכן ייצג עמדה ציבורית בלתי תלויה).
- **התפרקות מליאת המועצה הארצית והוועדות המחוזיות מסמכויותיהן, לטובת וועדות סוברניות, עצמאיות, המוגדרות באופן מטעה בהצעת ההחלטה כ"וועדות משנה".** הרכב "וועדות המשנה" ייקבע בחוק ולא על ידי מליאת הוועדה שאמורה להסמיך אותן, ואין על החלטותיהן אפשרות לערור למליאה.
סעיף 1 א – וועדות משנה למועצה הארצית, סעיף 1 ב – ועדות משנה לוועדה המחוזית.
- **פגיעה בתסקירי השפעה על הסביבה:** ביטול מעמד המשרד להגנת הסביבה כיועץ סביבתי משמעותו הפרטת הליכי הבחינה הסביבתית והתכנון. הכנת רשימה סגורה של נושאים לתסקיר, ללא שיקול דעת למוסד התכנון, תגרום להכנה מיותרת של תסקירים מחד, ולאי הכנה של תסקירים במקומות בהם הם נחוצים.
סעיפים 5 ו-7
- **ביטול הולחוף והולחקש"פ** – משמעותו הסרת כל ההגנות מהחופים ומהשטחים הפתוחים, לטובת פיתוח בלתי מבוקר. יש להתייחס אל החופים ואל השטחים הפתוחים כאל תשתיות לאומיות לכל דבר, הנחוצות לכלל הציבור.
סעיף 1ה
- **החלשת רובד התכנון הארצי:** באמצעות הגדלת הגמישות בתכניות המתאר הארציות, כך שתוכניות מקומיות לא יידרשו להקלות מהמועצה הארצית, וכן האחדת כלל התוכניות הארציות למסמך אחד תוך איבוד עומק תכנוני חיוני. יש לזכור שהתכניות הארציות אמורות, לפי הצעת ההחלטה, להטמיע גם את הוראות התכניות המחוזיות המוצעות לביטול, כך שההשלכות השליליות חמורות שבעתיים.
סעיף 18
- **תקצוב** - הרפורמה המוצעת תדרוש מימון רב, על חשבון משלם המיסים, משום שנדרשים משאבים רבים לאישור התכניות הכוללות לכל יישוב ולהקמת צוותי תכנון וצוותי רישוי בכל רשות מקומית. קיים חשש כבד כי שינויי החקיקה יצאו לדרך קודם שימומנו בפועל הפעולות הדרושות ליישום יעיל וטוב של הרפורמה. כך יגדל עוד הפער בין הרשויות החזקות לחלשות.